

АВТОРСЬКА ШКОЛА: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ «ШКОЛА ГУМАНІТАРНОЇ ПРАЦІ»

УДК 373.091.2:
001.895(477.72)

Управління
ШКОЛОЮ

У статті розкрито суть моделі авторської школи «Школа гуманітарної праці», презентовано структуру навчально-виховного комплексу, висвітлено інноваційні підходи до організації освітнього процесу.

Ключові слова: авторська школа, освітній процес, навчально-виховний комплекс, інноваційні підходи, шкільний компонент, навчально-творчі проекти, педагогічні технології, медіаосвітня робота, освітньо-інформаційні технології.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування освіти одним із стратегічних завдань є створення навчальних закладів, освітній процес яких спрямований на створення сприятливого середовища для цілісного розвитку особистості учня, реалізації та самореалізації його природних задатків, здібностей і можливостей, орієнтований на цінності учня, його особистісну свободу, самотворчість у всіх сферах діяльності.

Мета статті – презентувати модель авторської школи «Школа гуманітарної праці», її структуру, характерні риси та особливості.

Виклад основного матеріалу. Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради – це авторська школа, що має статус навчального закладу Всеукраїнського рівня щодо проведення дослідно-

експериментальної роботи з теми «Цілісний розвиток особистості учня в інформаційному просторі навчального закладу» (наказ Міністерства освіти і науки України від 30.12.2013 р. № 1860).

При навчально-виховному комплексі функціонує дошкільне відділення, яке має молодшу, середню та дві підготовчі групи. Головна особливість дошкільного відділення – щоденні заняття з дітьми за авторськими програмами з випереджальними завданнями, що передбачають такі предмети і заняття, як мовленнєве спілкування, дитяча граматики, у світі звуків та слів, підготовка руки до письма, цікава математика, образотворча діяльність, у світі музики, фізичне виховання, художня (українська) література, англійська мова, хо-

Артем КИЯНОВСЬКИЙ
Директор
НВК «Школа
гуманітарної праці»
Херсонської обласної
ради,
заслужений працівник
освіти України,
кандидат педагогічних
наук, доцент, учитель-
методист

Директор школи, ліцею, гімназії № 6, 2018

реографія, інформатика, ознайомлення з навколишнім світом. Організовано корекційну роботу та супровід логопедичної і психологічної служб.

Шкільна програма складається з державного і шкільного компонентів.

Для поглиблення знань з навчальних дисциплін державного компонента збільшено кількість годин за рахунок спецфонду (батьківські кошти) на вивчення англійської мови з 1 класу, правознавства – з 7 класу, німецької мови, інформатики – з 5 по 11 класи. Збільшено на 1 годину вивчення російської мови з 1-4 класів та української мови з 1 по 11 класи.

При вивченні української, російської, англійської та німецької мов усі класи поділяються на підгрупи (за рахунок спецфонду).

Шкільний компонент охоплює вибірково-обов'язкові предмети, індивідуальні та групові заняття, нульові уроки, курси та факультативи за вибором, основними напрямками яких є суспільно-гуманітарний, естетичний, туристсько-краєзнавчий. Використовуються програми, розроблені вчителями навчального закладу, що пройшли апробацію, науково-методичну експертизу в Інституті модернізації змісту освіти України та набули гриф МОН:

1. «Класична греко-римська міфологія» для 1-4 класів (автори **Л. Б. Кулікова, А. В. Алексєєва**);

2. «Християнська етика у світовій хudoжній культурі» для 1-4 класів (автор **В. В. Дяченко**);

3. «Основи філософії» для 9-11 класів (автор **І. В. Замарасва**);

4. «Біблійна історія та християнська етика» для 5-8 класів (автор **І. В. Замарасва**);

5. «Основи оперного мистецтва» для 5-7 класів (автор **О. В. Кравець**);

6. «Основи інформаційної культури» для 5-7 класів (автор **Т. В. Лихожон**);

7. «Традиції давньогрецького театру» для 5-11 класів (автор **О. А. Сербіна**);

8. «Life Safety Skills» (Навички безпеки життєдіяльності) (автори **Т. В. Гора, Т. М. Скабеліна**);

9. «Юний екскурсовод» для 7-10 класів (автор **С. Є. Тригуб**);

10. «Історія театрального мистецтва» для 2-4 класів (автор **З. М. Ягчак**) [2].

Резервом часу, що відводиться на шкільний компонент, відає шкільна рада, яка використовує його для задоволення потреб учнів у організації компенсуючих і розвиваючих знань з окремих предметів, упровадження нових курсів, поглибленого вивчення навчальних предметів, занять з обдарованими учнями за індивідуальними програмами. Реалізується шкільний компонент за рахунок батьківських коштів.

В усіх класах початкової і старшої школи передбачено і класного керівника, і вихователя. Це забезпечує не лише постійний контроль з боку педагогів, а й тісну взаємодію дорослих і учнів як в навчальний час, так і в позаурочний. Заняття в школі розпочинаються о 8 годині, закінчуються о 17.30. Урок триває 40 хвилин.

Школа гуманітарної праці – це школа повного дня: після уроків, передбачених розкладом, учні всіх класів під керівництвом вихователя виконують домашні завдання (самопідготовка). До послуг учнів – шкільний автобус, що функціонує за погодженим маршрутом.

Режим роботи школи сплановано так, що учні мають можливість у будні дні в другій половині дня і по суботах відвідувати індивідуальні заняття, гуртки за інтересами, спортивні секції (див. вріз «Школа: все для учнів»).

Особлива увага приділяється педагогічним кадрам: у навчальному закладі працюють **2 члени-кореспонденти НАПН України, 3 кандидати педагогічних наук, 1 заслужений працівник освіти України, 3 заслужених учителі України, 2 аспіранти, 15 учителів-відмінників освіти України, 1 учитель, нагороджений знаком «Софія Русова», 30 учителів мають звання «учитель-методист», 12 учителів**

мають звання «старший учитель», **53** вчителі вищої кваліфікаційної категорії, **12** вихователів вищої кваліфікаційної категорії, **10** вихователів мають звання «вихователь-методист».

Протягом останніх років у навчально-виховному комплексі ефективно працює «Школа молодого спеціаліста». На початку кожного навчального року видається наказ «Про наставництво», згідно з яким молоді спеціалісти закріплюються за досвідченими вчителями. Кожний стажер і наставник складають план співробітництва. Попередньо проводиться діагностика професійних компетенцій молодих педагогів, плануються етапи їх входження в освітній процес, вивчаються їхні побажання. Адміністрація школи планує індивідуальну консультативну роботу з кожним молодим спеціалістом, проводить семінари-практикуми з питань організації освітнього процесу в школі. У другому семестрі традиційно проводиться «Тиждень молодого спеціаліста», де початківці дають відкриті уроки, проводять виховні заходи, звіти-презентації, засідання круглого столу.

У школі створено умови для продовження навчання в аспірантурі (нині навчається 2 учителі), підвищення фахового і професійного рівня педагогічних працівників. Цьому сприяє система методичної роботи з педагогічними кадрами, що містить як традиційні форми (шкільні методичні об'єднання, семінари, педради, самоосвітню діяльність учителів, наставництво, консультації, інструктивно-методичні наради), так й інноваційні (творчі й проблемні групи, лабораторії, тренінги, круглі столи,

ШКОЛА: ВСЕ ДЛЯ УЧНІВ

У школі працює Клуб вихідного дня. Сьогодні – це **22** гуртки за різними напрямками (художньо-естетичний, спортивний, літературний, краєзнавчий, інформаційно-комунікативний): «Рукоділля», «Вокальний ансамбль», «Сольний спів». «Ансамбль сучасного танцю» (молодша група) та «Основи хореографії» (старша група), «Основи інформаційної культури школяра», «Шахи» (молодша група) та «Шахова школа» (старша група), «Культурологія англomовних країн», «Художня праця», «Волейбол», «Літературна творчість», «Веб-дизайн» (середня і старша групи), «Юні користувачі ПК», «Основи традиційної комп'ютерної анімації», «Англійський театр», «Театральна студія», «Історичне краєзнавство» (середня і старша групи), «Дитяче телебачення», «Медіа культура».

На базі навчального закладу функціонує логопедична служба, завданням якої є відновлювально-корекційна робота з учнями. Створено логопедичний кабінет, оснащений наочними матеріалами, методичною літературою, періодичними фаховими виданнями, роздатковими, дидактичними матеріалами. Логопеди школи використовують сучасні корекційні методики, інформаційно-комунікативні технології, мають свою сторінку на сайті закладу.

У школі запроваджено інклюзивну форму навчання, створено психологічно комфортне середовище для дітей з особливими освітніми потребами (порушення слуху, опорно-рухового апарату, розлад спектра аутизму), що передбачає психолого-педагогічний супровід, корекційно-розвивальну та соціально-адаптивну роботу. Усе це сприяє залученню таких учнів до життєдіяльності школи, розвитку їх індивідуальних здібностей, творчому самовираженню, досягненню успіхів у різних видах діяльності.

З метою поліпшення умов функціонування та розвитку школи налагоджено тісну співпрацю з іншими освітніми закладами і громадськими організаціями. Укладено договори про співпрацю з Інститутом обдарованої дитини НАПН України для створення державної системи виявлення та розвитку обдарованих дітей, проведення спільних експериментальних досліджень обдарованості, Комунальним закладом «Мала академія наук» учнівської молоді Херсонської області ради про спільну діяльність, кафедрою теорії та методики дошкільної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського для розроблення та апробації програм і методик виховання дітей дошкільного віку, академіком НАПН України, доктором психологічних наук **А.М. Богущ** для науково-практичної діяльності з питань розроблення змісту виховання й навчання дітей дошкільного віку, Херсонською єпархією Української Православної церкви (спільна діяльність з духовно-морального виховання підлітків), Херсонським державним університетом (науково-методичне співробітництво за методикою використання електронних освітніх ресурсів в освітньому процесі), кафедрою інформатики Херсонського державного університету (використання ІКТ в освітньому процесі), Херсонською обласною бібліотекою для дітей (формування інформаційної культури учнів), Херсонським національним технічним університетом; Херсонським обласним краєзнавчим музеєм з метою реалізації проекту «Музейна педагогіка», Херсонським обласним художнім музеєм ім. О. Шовкуненка з метою реалізації проекту «Музейна педагогіка», Державним архівом Херсонської області. У рамках програми «Навчання без кордонів» між НВК «Школа гуманітарної праці» та університетом бізнесу в м. Домброва Гурнича (Польща) укладено договір про співпрацю [1].

методичні проекти, предметно-методичні тижні, майстер-класи, консилиуми, науково-практичні конференції тощо).

У закладі працює 12 методичних об'єднань, що охоплюють увесь педагогічний колектив: вихователів дошкільних груп, вихователів початкових класів, учителів початкових класів, учителів української мови і літератури, учителів російської мови, курсу «Література», історії, правознавства, учителів іноземних мов (англійської, німецької), учителів художньо-естетичного циклу, учителів природознавчого циклу, учителів математики, інформатики, учителів фізичної культури; класних керівників 5-11 класів, вихователів 5-11 класів.

Традиційно в школі проводяться педагогічні читання («Суспільство і світ інформаційних технологій», «Побудова особистісної перспективи людини в житті», «Цивілізація ісламу», «Різдвяні читання» тощо).

Під керівництвом директора у школі працює науково-методична рада, до складу якої входять голови методичних об'єднань, заступники директора, вчителі. Науковими консультантами науково-методичної ради є **О. В. Сухомлинська**, академік, секретар відділення теорії та історії педагогіки НАПН України, **Е. П. Голобородько**, член-кореспондент НАПН України, професор КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», **О. В. Співаковський**, доктор педагогічних наук, професор кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики Херсонського державного університету, **В. Г. Бутенко**, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор Херсонського національного технічного університету, головний фахівець Департаменту загальної та середньої освіти МОН України **О. В. Таранник-Ткачук** та ін.

Плідно працюють у школі творчі групи педагогів: «Українознавство в освіт-

ній практиці ШГП» (керівник Н. П. Плакида), «Учнівське самоврядування» (керівник Н. М. Григор'єва), «Новій українській школі – нові підручники» (В. Л. Сєрая), «Видавництво “STEAM” з узагальнення науково-дослідницької і творчої діяльності» (керівник Є. Г. Мовенко), «Читання літератури всією сім'єю» (керівник Т. В. Лихожон), «Музейна педагогіка» (керівник Н. П. Полушкіна), «Педагогічна просвіта батьків» (керівник О. А. Гринько), «Впровадження ТРІЗ в практику педагогів ШГП» (керівник Т. І. Буренкова), «“Smart school” – впровадження сучасних ІТ-технологій» (керівник Н. В. Шаповал).

Школою реалізується багаторічний проект «Музейна педагогіка» з Херсонським художнім музеєм ім. О. О. Шовкуненка та Херсонським обласним краєзнавчим музеєм з підготовки та проведення музейних уроків для учнів 1-11 класів.

Ефективно в школі функціонує творча група учнів «Юні мистецтвознавці» (керівник І. В. Фелющенко), головним завданням якої є вивчення мало досліджених, недостатньо представлених у спеціальній літературі творів мистецтва із колекції Херсонського художнього музею. За результатами досліджень учнів опубліковано альбом-довідник «Шедєри колекції Херсонського художнього музею ім. О. О. Шовкуненка».

Щорічно у квітні проводиться шкільна науково-практична конференція, на якій педагоги і вихователі ознайомлюються з теоретичними надбаннями та особистим досвідом роботи (доповіді, презентації), зразками методичних інновацій.

У школі створено шкільне наукове товариство «Ерудит», членами якого є учні 5-11 класів, які разом з науковим керівником працюють над обраною темою, готують реферати, доповіді з презентацією і результати своєї роботи захищають перед комісією. У школі працює 8 секцій: 1) біології, основ здоров'я, фізичної культури; 2) філософії, історії, суспільствознавства; 3) природничих наук; 4) української мови

і літератури; 5) російської мови та інтегрованого курсу «Література»; 6) іноземної філології; 7) математики і комп'ютерних наук; 8) мистецтвознавства.

У 2017-2018 навчальному році учні Школи гуманітарної праці посіли 16 призових місць на Всеукраїнських олімпіадах із навчальних дисциплін, друге місце на VII Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Т.Г. Шевченка; 8 переможців МАН.

Пріоритетним напрямом діяльності закладу є медіаосвітня робота, що спрямована на опанування дітьми медійних навичок. На базі закладу працює дитяча телерадіокомпанія ШГП TV & FM. Структуру шкільного радіо «ШГТ FM» організовано за принципом радіо «Таврія» Херсонської обласної державної телерадіокомпанії «Скіфія». Активно працює група «Інформаційний центр радіо і телебачення ШГП» (шкільне радіо ШГП FM і кіностудія ШГП TV). Шкільна кіностудія «ШГП TV» на сайті НВК «ШГП» ХОР і в YouTube постійно звітує про результати роботи.

Учасники шкільної телестудії «ШГТ TV» (репортери, журналісти, оператори) беруть участь у різних місцевих, всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях дитячого телебачення. Неодноразово ставали лауреатами та переможцями (VI Міжнародний дитячий телевізійний фестиваль «Дитятко», X Міжнародний фестиваль аматорського, студентського та професійного некомерційного кіно «Кінокіммерія 2015», IV міський фестиваль-конкурс творчих кіновідеоробіт «Кінокалейдоскоп», XIX Міжнародний конкурс шкільної медіаграмоти та ін).

УНІКАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ШКОЛИ

Учителі та вихователі закладу активно впроваджують у практику роботи сучасні педагогічні технології, зокрема інформаційно-комунікаційні. Поряд із готовою електронною навчальною продукцією вчителі використовують і власноруч створене презентаційне та мультимедійне забезпечення до уроків, працюють над поповненням картотек матеріалів, обладнанням навчальних кабінетів. Активно використовуються можливості шкільного інформаційно-освітнього порталу та сайту для узагальнення власного досвіду, створення особистого електронного портфоліо, дистанційної підтримки навчального процесу та інформування батьків. Кожний клас має свій блог, де викладено інформацію про клас, фотографії і відео про щоденні та святкові події.

Школа має власну друковану продукцію (календарі, блокноти, на обкладинках яких відображено репродукції картин відомих художників світу). Створено видавничу групу, яка опікується підготовкою до публікацій збірників, методичних рекомендацій, книжок, авторами яких є педагоги школи.

Бібліотека навчального закладу є новою моделлю шкільної бібліотеки, реорганізованої в шкільний бібліотечно-інформаційний центр, медіацентр, який обслуговують медіаспеціалісти. Крім традиційних абонементів, читачького залу та книгосховища, є відеотека та медіазал із сучасним обладнанням, зокрема, 2 проектори, сканери, принтери, 9 ПК з підключенням до Інтернету, відеокамера, цифровий фотоапарат. В окремому корпусі функціонує також відділ обслуговування молодших школярів. Розроблено оригінальну методичку інформаційно-пошукового веб-квесту на літературній основі та програму занять гуртка «*Основи інформаційної культури*».

Бібліотечно-інформаційний центр успішно застосовує інноваційні прийоми з популяризації книги серед учнів, має власні напрацювання, розробки та методики. Серед творчих знахідок – рідинний клуб «Вихідний в бібліотеці», інтерактивна виставка «Книжкова висотка» з «відкритим» читачьким формуляром «Я обираю книгу!», історико-краєзнавчий проект «Архітектурна розвідка», інтерактивна гра «Музей в одній валізці», «Бестселер-шоу», турнірні змагання на звання кращого «читаючого» класу «Літературні знавці» тощо.

Шкільна бібліотека налічує **40 тисяч примірників книжок, журналів, газет**. Фонд бібліотеки забезпечений і нетрадиційними носіями – більш ніж **245 найменувань CD та відеофільмів**. Обслуговування в медіацентрі здійснює бібліотекар – медіаспеціаліст. У бібліотечно-інформаційному центрі формується фонд мультимедіа матеріалів, здійснюється пошук, збір, обробка, оцінка, систематизація Інтернет-ресурсів для їх подальшого використання як в режимі online, так і в режимі локального доступу.

У партнерстві з іншими бібліотечними закладами успішно реалізуються проекти: інтелектуальний краєзнавчий турнір «Ігри патріотів Херсонщини», інформаційно-пошуковий квест «Бібліозанурення», бібліотечна програма розвитку лексики дитини «Слово» тощо. Апробовано новий формат фахового спілкування – ситан (ситуативний аналіз) під час обговорення проблеми «читання – нечитання» сучасних дітей. Досвід роботи бібліотечно-інформаційного центру, його численні партнерські проекти узагальнюються в збірках, фахових виданнях, бібліотечній та педагогічній пресі [3].

У школі *відсутні традиційні дзвоники*, на перервах звучить класична і сучасна музика, можна почути цікаву інформацію з питань науки, культури, мистецтва, важливі відомості про життєдіяльність закладу.

Інформацію про життя школи, діяльність телестудії «ШГП-TV» широко представлено в популярних соцмережах. Створені дітьми та педагогічним колективом медіапродукти публікуються на сайті (<http://sgt.ks.ua/>), освітньому порталі (<http://sgt-portal.ks.ua/>) навчального закладу та на сайті бібліотечно-інформаційного центру (<http://sgt-library.ks.ua/>).

Традиційно проводяться онлайн-конференції з випускниками навчального закладу, де учні мають унікальну можливість ознайомитися з особливостями системи освіти в Америці, Європі, Азії, поспілкуватися з випускниками, обговорити ті питання, що їх хвилюють.

Виховна робота в навчальному закладі спрямована на цілісний, всебічний розвиток особистості учня і планується так, щоб він міг виявити себе в навчальній, позаурочній, науковій і громадській діяльності (у виступі на конференції, конкурсі-захисті рефератів або науково-дослідних робіт МАН, концерті, виставці дитячої творчості, створенні проекту, в літературній вітальні, у спортивних турнірах і змаганнях, у конкурсі читців та інших заходах). Класні керівники і вихователі планують свою роботу з дітьми на семестр, місяць, тиждень з урахуванням побажань батьків і учнів (проводиться анкетування), а також з урахуванням вікових, індивідуальних і колективних особливостей класу.

Свята у навчальному закладі – це колективна творча справа учнів, педагогів і батьків. Святкування Першого дзвоника, Останнього дзвоника, День народження школи проводяться у Херсонському академічному музично-драматичному театрі ім. М. Куліша за участю учнів, вчителів школи та професійних акторів театру. Навчальний заклад бере активну участь у святкових заходах міста й області, має спільні творчі проекти (мюзикли) з Херсонським академічним музично-драматич-

ним театром ім. М. Куліша. До Першого вересня вже 7 років поспіль учні школи разом з акторами театру готують вистави, прем'єри яких традиційно відбуваються на сцені театру («Голий король», «Вовка у тридев'ятому царстві», «Малий і Карлсон», «Попелюшка» та ін).

Цікавою формою виховної роботи є «Сімейні вечори», до підготовки і проведення яких залучаються учні, класний керівник, вихователь, батьки. Це колективне свято, яке є подією у житті учнівського колективу. Школярі створюють власний сценарій, готують декорації, костюми, афішу, добирають музичний супровід до вистави. Завершується свято частуванням.

Багато років поспіль функціонує «Літературна вітальня», проведення якої є святом не тільки навчального закладу, а й подією всього міста. У цьому заході беруть участь учні всіх класів, які захоплюються літературою, мають акторські здібності та бажання творчо реалізуватися.

У школі організуються різноманітні спортивні заходи: День здоров'я, веселі старты, турнір з шахів на Кубок директора школи, турніри з настільного тенісу, «Веселі старты» з баскетбольними естафетами, піонербол, сеанси одночасної гри з шахів, до яких залучаються майстри спорту України, призери чемпіонатів України і міжнародних турнірів, батьки. День туризму традиційно проводиться на природі (біля річки, у лісі або в степу).

У школі функціонує спортивний клуб, на базі якого працюють не тільки спортивні секції, а й відбуваються змагання між учнями, вчителями й батьками.

У кожному класі працюють батьківські комітети; створено раду, до складу якої входять батьки, вчителі, учні, представники громадськості. Навчальний заклад тісно співпрацює з громадськістю, товариством Червоного Хреста, волонтерським рухом, комітетом ветеранів, проводить благодійні акції.

Учнями школи створено 12 відеороликів про ветеранів Другої світової війни, які мешкають у Херсоні. Результатом пошукової операції «Вулиці пам'ятають...» стали фільми, створені учнями про героїв Другої світової війни, на честь яких названо вулиці рідного міста.

У навчально-виховному комплексі ефективно функціонує учнівське самоврядування, яке очолює президент школи. Головне завдання учнівського самоврядування – створення умов для самореалізації, самовдосконалення кожного учня, розвитку його творчих здібностей і можливостей. На засіданнях президентської ради, до якої входять губернатори класів і класні активи, обговорюються і розв'язуються питання успішності, поведінки, позакласної і позашкільної роботи, підготовки й участі в різних конкурсах, вікторинах, трудових десантах, спортивних змаганнях, турнірах, естафетах тощо.

Традиційно у школі проводиться День самоврядування, коли учні виконують функціональні обов'язки директора школи, заступників директора, вчителів, вихователів, бібліотекарів, працівників ідальні тощо.

Під керівництвом психолога В. О. Головатюк у навчальному закладі ефективно працює «Школа лідерів», де учні ознайомлюються з теоріями лідерства, основними стилями керівництва, етапами проведення передвибірчої компанії, правилами підготовки публічних виступів, основними якостями лідера, стилями спілкування, навчаються партнерських взаємовідносин у колективі.

ВИСНОВКИ. Освітній процес у Школі гуманітарної праці спрямований на створення сприятливого середовища для реалізації та самореалізації природних задатків, здібностей і можливостей кожного учня, орієнтований на всебічний розвиток особистості, її цінності, особистісну свободу, конкурентоспроможність, самотворчість у всіх сферах діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кияновський, А.О. Авторська модель «Школа гуманітарної праці» (Комунальний заклад освіти «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці») / А. О. Кияновський // Авторська школа в Україні (науково-методичний посібник) / автори-упоряд.: І.Н. Євтушенко [та ін.]; за наук. ред. Ю.І. Завалевського. – Київ – Чернівці: Букрек, 2017. – С. 44-51.
2. Кияновский, А.А. Авторская школа: как это делается (модель эффективно обучающей школы в Украине) / А. А. Кияновский. – Херсон: «Айлант», 2001. – 82 с.
3. Кияновський, А.О. Школа гуманітарної праці: основні напрями освітньої діяльності / А. О. Кияновський // Рідна школа. – 2014. – № 12 (1020), грудень. – С. 3-7.

Артем Кияновський

Авторская школа: инновационные подходы к учебно-воспитательному процессу (на примере учебно-воспитательного комплекса «Школа гуманитарного труда»)

В статье раскрыта суть модели авторской школы «Школа гуманитарного труда», презентовано структуру учебно-воспитательного комплекса, инновационные подходы к организации образовательного процесса.

Ключевые слова: авторская школа, образовательный процесс, учебно-воспитательный комплекс, освещены инновационные подходы, школьный компонент, учебно-творческие проекты, педагогические технологии, медиаобразовательная работа, образовательно-информационные технологии.

Artem Kiyanovsky

Authorial School: Innovative Approaches to the Educational Process (on the example of the educational and upbringing complex “School of Liberal Arts”)

The article reveals the essence of the model of the authorial school, presents the structure of the educational and upbringing complex, highlights innovative approaches to the organization of the educational process.

Keywords: authorial school, educational and upbringing complex, educational and upbringing process, innovative approaches, school component, educational-creative projects, pedagogical technologies, media education, educational and information technologies.